

CONCEPT T.B.V. DE BEHANDELING IN DE WERKGROEP

1. Woord vooraf
(volg nog)

2. Inhoudsopgave

(paginanummering volgt als het verhaal compleet is)

Hoofdstuk 1	Ontstaan en doelstelling van de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland	pag.
Hoofdstuk 2	Werkgroep voorlichting	pag.
Hoofdstuk 3	Werkgroep pastoraat	pag.
Hoofdstuk 4	Werkgroep beleidsbeïnvloeding	pag.
Hoofdstuk 5	Roze Zondag-vieringen	pag.
Hoofdstuk 6	Werk- en studiebijeenkomsten	pag.
Hoofdstuk 7	Ouders en homoseksualiteit	pag.
Hoofdstuk 8	Interne organisatie - samenstelling werkgroep 1992-1995	pag.
Hoofdstuk 9	Externe contacten	pag.
Hoofdstuk 10	Publiciteit	pag.
Hoofdstuk 11	Plannen voor de toekomst	pag.
Hoofdstuk 12	Financiën	pag.
Bijlagen:	Enquête Roze Zondag	pag.
	Literatuur en andere documentatie	pag.
	Adressen	pag.
	Overzicht afkortingen en instellingen	pag.
	"Waar liefde woont, daar gebied de heer zijn zegen", Handreiking t.b.v. de kerken van Friesland	pag.

Classes
past. synode
P.K.V.
misdien / dekenaten.

diakenen
F.D. Sociëteit *Bevindingszto.*
W. L. D.
Jeunchoer

Hoofdstuk 1 Ontstaan en doelstelling werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland

In de zeventiger en tachtiger jaren waren er in Friesland meerdere initiatieven op het terrein van kerk en homoseksualiteit. De belangrijkste groep in de periode was de werkgroep "Geloof & Levensbeschouwing", welke was aangesloten bij het COC Friesland. Eind jaren tachtig werden de activiteiten beeindigd. Er was op dat moment geen opvolging voor de personen, die zich gedurende vele jaren hadden ingezet voor de voorlichting en activering van de kerken in Friesland met betrekking tot de homo-emancipatie.

In de tweede helft van 1991 kwam er van het COC een verzoek aan het Katholiek Steunpunt Maatschappelijk Activeringswerk KSMA "Solidair Friesland", een van de partners van het OSOF, om hernieuwing van de samenwerking. Het KSMA bracht het verzoek in bij het OSOF. Daar werd positief geoordeeld op het verzoek van het COC. In 1992 is een voorzichtig begin gemaakt met het onderde aandacht brengen van het bestaan van de werkgroep, gekoppeld aan de aankondiging van de jaarlijkse Roze Zondag. In dat jaar is tevens hard gewerkt aan groepsvorming en aan het formuleren van visie, uitgangspunten, doelstellingen en werkplannen. Op 23 september 1992 wordt de eerste vergadering gehouden in het bureau van de Ned. Hervormde Kerk Friesland. Vanaf de oprichting wordt de groep ondersteund door de consulent van het Katholiek Steunpunt Maatschappelijk Activeringswerk. Via die lijn heeft de werkgroep toegang tot vrijwel alle kerken in Friesland. In de beginperiode wordt de groep ook ondersteund door een van de medewerkers van het Landelijke Coördinatiepunt Kerk en Homoseksualiteit.

De werkgroep vergadert gemiddeld 4 keer per jaar. De werkzaamheden worden verricht door de taakgroepen: voorlichting, pastoraat, beleid, Roze Zondag.

In 1993 en volgende jaren worden de eerste concrete activiteiten uitgevoerd en worden tevens de eerste resultaten zichtbaar. Met name de Roze Zondag-vieringen, de voorlichtingsactiviteiten en de presentatie van het OSOF-katern "Bekend maakt bemind..." krijgen veel aandacht.

De uitgangspunten en doelstellingen van de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland staan in de basisnotitie van de werkgroep (1992) als volgt genoteerd:

"De positie van homoseksuelen in de kerk is niet sterk. Er wordt nog veel gediscrimineerd. Ook door de kerken: door kerkleden en door kerkelijke instituties. Met name homo's en lesbiënnes op het platteland hebben te lijden onder onverdraagzaamheid en vooroordeel. Een deel van hen vlucht naar de stad of naar "het Westen". Anderen vluchten in werk of onderdrukken hun gevoelens en zoeken hun heil in een hetero-seksuele relatie. Een aantal homo's en lesbiënnes krijgt psychische problemen, als gevolg van het niet accepteren van de eigen sexualiteit, van het niet geaccepteerd worden door de omgeving en van het zoeken van levensgeluk in "schijn-oplossingen". In minstens een aantal Friese kerken berust nog altijd een taboe op homoseksualiteit. Het onderwerp ligt in kerkelijke kringen gevoelig en is veelal niet of moeilijk bespreekbaar te maken.

De Werkgroep Kerk en Homoseksualiteit Friesland (i.o.) stelde in 1992 vast dat een provinciale stimulering en coördinatie van activiteiten op het terrein van kerk en homoseksualiteit nodig is. Het betreft activiteiten die plaatsvinden vanuit het streven naar solidariteit met homoseksuelen, met hun verwanten en met allen die zich inzetten voor homo-emancipatie en voor bestrijding van vooroordeel en discriminatie. Dit betekent dat homoseksuelen, hun verwanten en de organisaties die hun belangen verdedigen, de beleidsrichting van de werkgroep zullen aangeven. Een ander uitgangspunt betreft de interkerkelijke aanpak: waar mogelijk en gewenst wordt een activiteit interkerkelijk georganiseerd. In situaties, waarin dit niet haalbaar wordt geacht, kiezen de werkgroepen voor een op de afzonderlijk kerk toegespitste methode.

De werkgroep streeft ernaar homoseksualiteit bespreekbaar te maken of te houden tegen de achtergrond van de diverse levens- of geloofsovertuigingen. Voor de christelijke kerken biedt de Bijbel waardevolle handreikingen. De werkgroep is echter wel van mening dat de Bijbel niet "als schild" gebruikt mag worden: het gaat de werkgroep om het stimuleren van gesprekken, ontmoetingen. Deze ontmoetingen vinden plaats vanuit de overtuiging dat elke mens uniek is en dat ieder mens, ongeacht zijn of haar seksuele voorkeur, in vrijheid mag leven en recht heeft op een eigen invulling van het bestaan."

Doelstelling:

1. *Bestrijden van vooroordelen en discriminatie van kerken/kerkleden/levensbeschouwelijke instituties etc. t.o.v. homo's en lesbiënnes.*
2. *Bijdragen aan emancipatie van homo's en lesbiënnes.*

Werkdoelen en te hanteren methoden/middelen:

A. Voorlichting.

Doel: In kerken bespreekbaar maken en houden van homoseksualiteit.

Te hanteren methoden/middelen: Voorlichting in de parochies en gemeenten; publiciteit; promotie van de Roze Zondag; speciale aandacht voor jeugd en jongeren, bij voorbeeld d.m.v. katecheseprojecten.

B. Pastoraat.

Doel: Bevorderen en verbeteren van pastoraat aan homoseksuelen en hun verwanten.

Te hanteren methoden/middelen: Studiebijeenkomsten en andere activiteiten in het kader van deskundigheidsbevordering van pastores; handreikingen opstellen; homopastoraat (doen) organiseren. Het heeft de voorkeur dat de pastorale begeleiding van homoseksuelen en hun verwanten in het basispastoraat voldoende tot uiting komt; daar is de eerste inzet op gericht. Dit zal niet overal mogelijk zijn. Daarom is een werkgroep homopastoraat opgericht.

In het kader van homopastoraat wordt tevens jaarlijkse een Roze Zondag georganiseerd. Dit deels met het oog op homoseksuelen, die op deze wijze in eigen, veilige kring de Roze Zondag kunnen vieren. Tevens vanuit de wetenschap dat niet alle plaatselijke gemeenten en parochies de Roze Zondag in hun planning zullen opnemen.

C. Beleidsbeïnvloeding.

Doel: Bevorderen van anti-discriminatie beleid van kerken/ kerkelijke instanties/ kerkelijke opleidingen/levensbeschouwelijke organisaties etc.

Te hanteren methoden/middelen: Beleidsbeïnvloeding van kerken en kerkelijke instanties, bij voorbeeld d.m.v. het invoeren van een anti-discriminatiecode of plan voor positieve actie inzake benoemingenbeleid.

D. Publiciteit

Doel: door middel van berichtgeving via kerkbladen en andere media de aandacht vragen voor:

- *de positie van homoseksuele mannen vrouwen in kerk en samenleving;*
- *de doelstellingen en activiteiten van de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland en van verwante organisaties en initiatieven.*

Hoofdstuk 2 Voorlichting

Openheid en bestrijding van onwetendheid - een weergave van een gesprek met Jan Henstra, coördinator van de werkgroep voorlichting.

"Openheid en bestrijding van onwetendheid" zijn de sleutelbegrippen bij de voorlichting aan de kerken, zoals Jan Henstra deze verricht. Veel mensen hebben vooroordelen tegen homo's en lesbo's, terwijl men vaak niet weet waarover men spreekt. En onwetendheid leidt tot angst, soms tot afkeer, en in het ergste geval zelfs tot haat. De angst voor alles wat met homoseksualiteit te maken heeft wordt ervaren door homoseksuelen en lesbiënnes, maar ook door ouders. Ook zij voelen, dat men liever met een boog om hen heen gaat. En dat gebeurt ook in de kerken.

In het algemeen vormen mensen hun oordeel op grond van wat men heeft meegekregen uit de opvoeding, of op berichtgeving via media. Ook kerk en religie spelen een rol bij het vormen van een oordeel. Dit geldt zeker in een provincie als Friesland, waar de kerken nog een belangrijke sociale en gewetensvormende rol hebben. Daarom is voorlichting aan kerkelijke groepen van belang. Deze voorlichtingsactiviteiten geven per definitie altijd aanleiding voor gesprek, en soms tot nadere bezinning. Het eerste, het gesprek, is ook de bedoeling van de werkgroep voorlichting. De aanwezigen worden aan het werk gezet om te ontdekken waarop

hun eigen visie is gebaseerd. Ze moeten iets persoonlijks kunnen beleven op zo'n bijeenkomst. Geen vrijblijvende informatie. Op de voorlichtingsbijeenkomsten is er voor de (kerkelijke) deelnemers ruimte voor een open gesprek. Allereerst worden er drie korte verhaaltjes verteld: een door een homo of lesbo, een door een ouder en een door een pastor. Vervolgens krijgt men ruime gelegenheid de eigen beelden en vooroordelen te verwoorden, aan de hand van drie richtvragen:

1. Wat weet je van homoseksualiteit?
2. Wat zou je willen weten?
3. Wat vind je ervan?

Alle aanwezigen, dus ook eventueel aanwezige homoseksuelen, en met name ouders moeten de gelegenheid hebben hun ervaringen en vragen met anderen te delen op zo'n avond. Soms is dat voor het eerst. Dan betekent zo'n voorlichtingsbijeenkomst een grote bevrijding voor die ouders en, als het goed is, ook voor de pastor en de andere aanwezigen. Een last valt van de schouders.

Een altijd terugkerende vraag is: mag 't? En daarmee bedoelt men: homo of lesbisch zijn is misschien nog wel aanvaardbaar, maar homoseksualiteit gaat te ver. Er zijn binnen de kerken zelfs stromingen, die van mening zijn dat homofilie door gebed en met veel geduld uiteindelijk te genezen is. Van deze visie gruwelt de werkgroep. Het ontnemt homoseksuelen een stuk van hun mens-zijn. Overigens blijft het voor velen moeilijk homoseksuelen gewoon als mens te beschouwen. Ook wanneer men deze religieuze bezwaren niet heeft. Je hoort nogal eens, dat homo's zich wel als homo moeten gedragen: goed in de dienstbare en verzorgende beroepen, goed gekleed, lekker kunnen koken etcetera. Samengevat zijn er drie soorten mensbeelden, waarin men de homo's tracht vast te leggen:

- zelig: dan kan men medelijden betuigen;
- opdringerig: dan kan men er tegen ageren;
- vrouwelijk: het minst bedreigende beeld.

Vragen die in de gesprekken met kerken vaak worden gesteld hebben te maken met sacramenten, met doop, avondmaal, huwelijk, maar ook met opvoedings- en rolpatronen en met sociaal gedrag van homo's en lesbo's. Bijvoorbeeld: waarom treden de homo's en lesbo's zo sterk op de voorgrond? Waarom doen ze altijd zo opvallend? Ook deze vragen geven aan, dat men zich een beeld heeft gevormd via de media en niet op grond van een rechtstreeks contact met homoseksuelen.

Verder valt vaak op, dat mannelijke homoseksualiteit schijnbaar makkelijker bespreekbaar is dan lesbische homoseksualiteit. In de praktijk blijkt in ieder geval dat lesbische homoseksualiteit weinig of geen vragen oplevert. En ook is gebleken, dat vaders meer moeite hebben met mannelijke homoseksualiteit van hun zoons dan met lesbische homoseksualiteit van hun dochter. De positie ouder-kind is van groot belang voor de homo of lesbo wanneer hij of zij ontdekt homoseksueel te zijn.

Pastores, ouderlingen en vrijwilligers in pastoraat en diakonaat doen er goed aan zich te verdiepen in de vragen en ervaringen van homoseksuelen en hun ouders. Ze zouden ook in hun opleiding of later een soort training kunnen volgen, waarin ze kunnen oefenen om met homoseksuelen of hun ouders in gesprek te gaan. Vaak begint het daar al: het gesprek durven openen. Of een stap daarvoor nog: open staan voor homoseksuelen en hun ouders. Het duidelijk maken dat ze jij jou als pastor of ouderling terecht kunnen. Dikwijls horen we van pastores en vrijwilligers in het pastoraat, dat men "ze" niet tegenkomt, terwijl er statistisch gezien toch in iedere kerk homoseksuelen of ouders moeten zitten. Of hebben ze allemaal al lang de kerk verlaten?

Soms zie gelukkig ook positieve effecten van het voorlichtingswerk, of hoop je dat het een en het ander met elkaar samenhangt. Bijvoorbeeld in het geval van de Hervormde gemeente van Sneek, toen de kerkeraad besloot ook relaties van homoseksuelen te zullen zegenen. Een ander voorbeeld zijn de protesten van de kerkeraden van Jutrijp - De Hommerts en Suawoude naar aanleiding van het synodebesluit inzake het Heilig Avondmaal.

De werkgroep voorlichting is betrokken geweest bij voorlichtingsactiviteiten bij de volgende kerken:

Datum Plaats Kerk

Bergum	<i>Idatus - college, De Duit (De Ghe)</i>
Drachten	
Franeker	Vrij Evangelische gemeenten van Bergum, Franeker, Leeuwarden, Oude Bildtzijsl.
De Hommerts	Samen Op Weg gemeente Jutrijp - De Hommerts
Leeuwarden	Jongerenavond COC
Leeuwarden	Jubileumviering Friese Raad van Kerken
Sneek	Nederlands Hervormde gemeente Sneek
Suawoude	<i>Suawoude - gemeente</i>
Workum	Doopsgezinde gemeente Workum

Ervaringen van leden van de werkgroep

Jongerenavonden op het COC.

Twee keer was een van de leden van de werkgroep uitgenodigd voor een jongerenavond bij het COC Leeuwarden, voor gesprek over vragen rond bijbel, geloof en homoseksualiteit. Goede gesprekken, waarin bleek dat vele jongeren al gauw de kerk de rug toekeren (ouderwets, geen ruimte voor mij, afwijzing), dat er grote nieuwsgierigheid is naar de vraag 'hoe lees je de bijbel', dat jongeren geloof vaak loskoppelen van kerk (en niet ten onrechte!) en dat homoseksualiteit, gezien in het geloofsleven, bij homo's zélf veel minder schuldgevoelens en schuldvragen oproept dan bij hun omgeving.

Ds. Ulbe Tjallingii

Ervaringen uit de kerken

Federatieve gemeente Jutrijp - De Hommerts

Naar aanleiding van de vragenlijst die wij in de zomer van 1993 kregen toegestuurd door de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland, wilde de kerkeraad meer informatie en heeft daartoe contact opgenomen.

Een lid van de werkgroep is geweest op de moderamenvergadering en meerdere leden zijn later op een kerkeraadsavond geweest.

Alle kerkeraadsleden hadden van te voren van de predikant enkele artikelen uit Hervormd Nederland gekregen, waarin homoseksuele mensen spraken over hun bewustwording van hun homoseksualiteit terwijl zij getrouwd waren, wat dit voor henzelf en hun partner en evt. kinderen had betekend.

Ook had men van te voren folders van het C.O.C. kunnen lezen.

De kerkeraadsleden kijken vanuit hun achtergrond en ervaringen verschillend tegen homoseksualiteit aan. Een ander punt is dat seksualiteit voor velen toch een moeilijk gespreksonderwerp is, laat staan homoseksualiteit. Het is een moeilijk, en vaak doodernstig, humorloos onderwerp.

Ik denk dat je de gevoelens van de kerkeraadsleden over deze twee avonden grofweg in tweeën kunt verdelen.

a. *Zij die door hun ervaringen met homoseksuele familieleden-vrienden-collega's er nu geen moeite meer mee hebben.*

b. *Zij die vanuit de schrift, vanuit andere overwegingen er moeite mee blijven houden, ook al moeten ze misschien accepteren dat een kind, een familielid, een gemeentelid zo is.*

Juist, omdat deze laatste groep zo'n moeite heeft met de acceptatie is de verschijningsvorm, de kleding, taalgebruik enz. van de voorlichter van groot belang.

Een voorbeeld uit de vrouwenwereld:

Een spreekster uit de feministische beweging die op een traditionele vrouwengroep komt te spreken over de emancipatie van de vrouw en alles maar laat hangen, gekleed gaat in "smaakloze", vormloze en niet fris ruikende kleren zal bij veel vrouwen weerstand oproepen en

daarmee ook het onderwerp. Zou diezelfde vrouw komen, maar een bh dragen en met smaak uitgekozen kleren die haar goed staan en er ook verder zeer verzorgd, zeg maar, vrouwelijk uitzien, dan roept ze minder weerstand op met wat ze zegt.

Als ik de avond met de kerkeraad samen vat, kan ik zeggen: de voorlichter riep door zijn zeer duidelijke taal en voorbeelden bij een deel van de kerkeraad weerstand op, maar de moeite, het verdriet, de weg naar acceptatie, het ook je familie durven vertellen van de aanwezige ouder en van een ander lid van de werkgroep maakte indruk.

Ik denk dat de winst van de avond is geweest dat je met elkaar van gedachten hebt kunnen wisselen zonder dat het tot een veroordeling kwam en misschien ook wel dat je je bewust bent geworden dat, wat je in een heterofiele relatie gewoon vindt, bijv. elkaar bij een bushalte zoenen, je daar meer moeite mee hebt als dat gebeurt in een homofiele relatie.

Een vervolg is er op deze avond niet gekomen. Wel heeft er een verslag van gestaan in het plaatselijk kerkblad.

Ik weet niet of het mee door deze avond is gekomen, maar uit onze gemeente zijn naar aanleiding van het recente synodebesluit van de Generale synode der Ned.Herv. Kerk brieven gestuurd met het verzoek dit besluit te heroverwegen, omdat men vindt dat je homoseksuele gelovigen niet kunt adviseren elders het avondmaal te vieren. Ook de kerkeraad heeft een brief met die inhoud verstuurt.

De winst van deze avond, het verslag, later een meditatie in het ringblad en de oproep om brieven te sturen naar de Generale Synode is dat er ook buiten de kerkeraad, in de gemeente een gesprek op gang is gekomen, wat niet wil zeggen dat de problemen die men heeft vanuit de schrift, want bepaalde bijbelteksten met uitleg zitten muurvast, en gevoelsoverwegingen verdwenen zijn.

Ds. W.T. Spoelstra-Postmus

Federatieve Samen op Weg - gemeente Suawoude

In 1992 en 1993 is op een avond J. Henstra, coördinator voorlichting van de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit, op de kerkeraad geweest. De kerkeraad heeft dit gesprek, hoewel niet iedereen het met alles eens was, als een positieve avond beschouwd.

We hebben affiches opgehangen en folders neer gelegd en in het kerkeblad vermeld dat we als kerkeraad ons hebben laten informeren door de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit.

Tevens is besloten dat als de ouderlingen in de gemeente problemen over homoseksualiteit tegen kwamen, zij dan met de betrokkene contact zouden opnemen met de werkgroep.

Deze situatie heeft zich echter niet voorgedaan.

Wél is gebleken dat er in de kerkeraad zelf door deze avond meer openheid over dit onderwerp is gekomen.

Op de brief van de Hervormde Synode over homoseksuelen aan het avondmaal is verontwaardigd gereageerd.

Mijns inziens was dat zonder het gesprek met de heer Henstra misschien anders geweest.

In de gemeente zelf lijkt het nog niet bespreekbaar. Hierom en n.a.v. de brief van de Hervormde Synode hebben we nogmaals contact met de werkgroep opgenomen.

Mevr. L. Witteveen-Wartena, scriba.

Hoofdstuk 3 De Pastoraatsgroep

Pastorale kontakten ontstaan vaak naar aanleiding van de Roze Zondag-viering. Daarin zijn bekende problemen aan de orde zoals: afwijzing door familie of kerk en vragen over bijbelteksten. Van de mogelijkheid rechtstreeks te bellen met iemand van de pastoraatsgroep wordt weinig gebruik gemaakt. We hebben de indruk, dat nog velen met ernstige zorgen zitten en vele vooroordelen recht overeind staan en dat velen er niet over praten. We blijven beschikbaar voor nieuwe gesprekken. Maar wellicht moeten we ons nog meer richten op voorlichting en bewustwording bij pastores en ouderlingen.

Vanaf de oprichting heeft de werkgroep bestaan uit 5 mannelijke pastores. De afwezigheid van

een vrouwelijke pastor werd als een gemis ervaren, zowel door de groep zelf, als door anderen. Met name bij vragen van lesbische vrouwen is de mogelijkheid, te kunnen doorverwijzen naar een vrouwelijke predikant van belang. In de loop van 1994 kon de groep een vrouwelijke predikante verwelkomen.

Hoofdstuk 4 Werkgroep beleidsbeïnvloeding

Enquête Roze Zondag

De werkgroep beleid is in 1993 begonnen met het opstellen en verspreiden van een enquête onder 535 kerken in Friesland onder de titel "Enquête Roze Zondag". De respons (12%) viel enigszins tegen. De belangrijkste conclusie van de werkgroep is het vermoeden, dat de meeste kerken dit onderwerp toch het liefste laat rusten, omdat het controversieel is. Onder de respondenten werd een positieve grondhouding ten aanzien van homoseksualiteit en homoseksuelen geconstateerd, maar deze wordt slechts zelden omgezet in positief beleid. Voor de inhoud van de reacties verwijzen we naar het OSOF-katern "Bekend maakt bemind...?", verkrijgbaar bij het secretariaat van de werkgroep.

Gesprek met de Deputaten Diakonaat en Samenleving van de gereformeerde kerk op 16 november 1994.

Vier leden van de werkgroep nemen namens de werkgroep deel aan een gesprek met de "Deputaten Diakonaat en Samenleving (DDS)" van de gereformeerde kerken Friesland. In het gesprek blijkt, dat de meesten homoseksualiteit wel accepteren (positieve ervaringen met familie of vrienden), maar zodra het gaat over homoseksuele ambtsdragers en predikanten, dan wordt het gesprek moeizaam. Men is bang voor onrust in de gemeente. Toch geven we ook hier weer een aanzet, opdat ambtsdragers in elgen gemeente het gesprek voortzetten en daarbij (een diakonaal) oog hebben voor wie in de knel komen in de gemeente.

Gesprek met de Raad van kerken Friesland.

Na een ontmoeting met het bestuur van de RvK op 29 november 1994 volgt op 13 december een gesprek (Marijke, Roger en Ulbe) met de voltallige raad. De RvK reageert unaniem positief op ons werk. We besluiten niet onder de vleugels van de RvK te gaan werken, maar wel jaarlijks werkoverleg te voeren. De RvK zal zoveel mogelijk het gesprek over geloof en homoseksualiteit stimuleren en heeft naar de Werkgroep ook een signaalfunctie. Werkgroep en RvK geven samen een verklaring uit, via de pers, dat zij het recente homo-besluit van de hervormde synode afkeuren. We spreken ook onze zorg uit over de homo-genezers (EHAH i.s.m. ds.Bottenbley) te Drachten.

Er is een hartelijke relatie met de RvK, die ons ook uitnodigde om een werkcirkel te verzorgen op haar 25-jarige jubileumdag 4 maart 1995. Door zo'n 20 personen werd aan deze werkcirkel deelgenomen: Uitwisseling van ervaringen, positief en negatief, het bespreken van vooroordelen. Een goede ervaring!

In het jaarverslag van de Friese Raad van Kerken over 1994 staat het als volgt beschreven:

"De waardering van de homoseksuele gelovige in de kerk.

In dezelfde periode dat het besluit van de Ned.Herv. synode rond de aanwezigheid van homoseksuele gelovigen bij het avondmaal volop in de publiciteit stond, heeft de Raad contacten aangeknoopt met de Friese werkgroep Geloof & Homoseksualiteit. Deze werkgroep wil het gesprek over homoseksualiteit en geloof bevorderen binnen kerken en scholen en organiseert, zolang dat nodig blijkt, jaarlijks een roze zondag in telkens een andere gemeente. De werkgroep heeft ook het eerste exemplaar van het rapport "Bekend maakt bemind" aan de voorzitter van de Friese Raad aangeboden op 14 juni 1994.

De Friese Raad wil graag meewerken de positieve benadering van de werkgroep uit te dragen, dit door een signaalfunctie in te nemen en personen of kerkeraden te verwijzen en door het gesprek over seksualiteit in de kerk te bevorderen zoals ook over trouw in huwelijken en vriendschappen. Uitgangspunt vormt hierbij dat we niet over elkaar maar met elkaar spreken."

De geloofsgemeenschap en haar beleid, misschien een idee voor u?

Hoewel niet alle lokale geloofsgemeenschappen op de zelfde manier te werk gaan, zal er in de diverse Kerkeraden en Parochievergaderingen met elkaar gesproken worden over opgaven, taken en hoe zet je datgene wat we met elkaar geloven om in daden. Hoe treedt je als Christenen en als geloofsgemeenschap naar buiten?

In de parochie "De Goddelijke Verlosser" te Drachten is men in de tachtiger jaren begonnen meer gestructureerd over deze zaken te spreken en sinds 1990 werken wij met een beleidsnota, waarin heel duidelijk onze doelstellingen en uitgangspunten worden verwoord en werkplannen voor 5 jaren worden opgenomen. De werkplannen komen per jaar aan de orde en het totale beleidsplan wordt na 5 jaar opnieuw geheel bekeken en aangepast.

Een stukje uit ons beleidsplan luidt:

"In ons denken en handelen maken we geen onderscheid naar geslacht, ras, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, leeftijd en/of maatschappelijke status. Elk mens in onze gemeenschap wordt in haar/zijn eigen persoon met haar/zijn identiteit volledig gerespecteerd en volledig gewaardeerd."

Wij proberen als parochie open en gastvrij te zijn, toegankelijk voor iedereen, het voorbeeld volgend van Jezus Christus, want Hij - de Heer - is het die uitnodigt.

Ten aanzien van het thema homoseksualiteit hebben wij gekozen voor voorlichting en informatie in de vorm van 2 gespreksavonden, die door parochianen zijn georganiseerd. Het liep niet storm, maar een aantal mensen van onze parochie zijn positief met dit onderwerp bezig geweest.

Deze gesprekken hebben het ook mogelijk gemaakt dat de Friese Rose Zondag 1994 in onze parochiekerk in Drachten kon plaatsvinden, met medewerking van de Werkgroep Geloof en Homoseksualiteit en een aantal van onze parochianen.

Verder hangt er in ons kerkportaal continu een affiche met adressen waar men terecht kan als men met homoseksualiteit geconfronteerd wordt.

De Werkgroep Geloof en Homoseksualiteit heeft mensen beschikbaar voor gesprekken voor jong en oud over dit onderwerp.

Marijke Ettema-Poelman,
lid Werkgroep Geloof en Homoseksualiteit.

Hoofdstuk 6 Roze Zondag-vieringen

Roze Zondag 20 juni 1993 Buitenpost

Op 20 juni 1993 organiseerde de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland voor het eerst een Roze Zondagviering in de provincie. De keuze viel op de Nederlands Hervormde Kerk van Buitenpost, die royaal haar medewerking gaf. De kerk (NHK) was vol! En de liturgie noemde men: Stijlvol, hartelijk, niet teveel nadruk op homoseksualiteit, echte evangelie-verkondiging (preek door Foekje Dijk). Gesprek na de dienst leverde veel positieve reacties op. De publiciteit via radio en pers was goed geregeld.

Kritiek: We moeten letten op het oecumenische karakter van de dienst, in woorden en symbolen. En we moeten ook de vreugde van het geloof tot uiting brengen in de dienst.

Hier en daar werd in Friesland in de kerken aandacht gegeven aan de Roze Zondag. In Makkum (RKK) is begin 1994 een Roze Dienst geweest, voor de eigen parochie.

Roze Zondag 19 juni 1994 Drachten

ROZE ZONDAG 19 JUNI 1994

Op zondag 19 juni werd in de parochiekerk van de Goddelijke Verlosser in Drachten voor de tweede keer een viering gehouden in het kader van Roze Zondag.

Het thema van de viering was 'Goed geschapen'. De liturgie was voorbereid door een werkgroep bestaande uit Theo Hilhorst, die de overweging heeft verzorgd, Ulbe Tjalingii, Jan Wouda, René van Doremalen en Anne-Marie Maenhout. Organist was Ruud Leffers. Ongeveer 180 belangstellenden hebben deze viering met ons meegevierd. De sfeer was open en ontspannen. Na de viering was er de mogelijkheid om in de kerk koffie te drinken (met roze koekjes!) en na te praten. Hiervan is door vele aanwezigen gebruik gemaakt. Ter voorbereiding op deze viering is op 10 mei door de werkgroep Geloof en Homoseksualiteit en de parochievergadering uit Drachten een informatie-avond georganiseerd voor belangstellenden. De opkomst was hierbij gering, maar de avond werd inhoudelijk wel als zeer goed ervaren.

De pers, zowel regionaal als landelijk, heeft veel aandacht aan deze viering besteed, onder andere door interviews voorafgaande aan de viering.

Anne-Marie Maenhout

Roze Zondag, 18 juni 1995

(nog opstellen)

Hoofdstuk 7 Werk-en studiebijeenkomsten

Op 14 april 1993 heeft de werkgroep een studiedag voor Friese pastores en predikanten georganiseerd. Daar zijn de "drempels en tips voor homo-vriendelijk pastoraat" voorgelegd aan de deelnemers.

Op een studiebijeenkomst van Friese pastores zijn deze drempels besproken. De deelnemende pastores werden gevraagd aan te geven welke drempels zij herkenden in hun pastorale activiteiten.

De hoogste scores waren voor de volgende drempels:

- bespreekbaarheid van seksualiteit (nr. 4)
- hoe om te gaan met (bepaalde) bijbelteksten (nr. 8)?
- we kennen ze niet (nr. 1)
- andere prioriteiten (nr. 3)
- angst voor kritiek (nr. 7)

De discussie werd vervolgd met het bespreken van 10 tips voor de homo-vriendelijk pastor (zie pagina 8 en 9). Ter plekke werd daar vanuit de groep nog een elfde tip aan toegevoegd. Een advies, dat alle andere tips omvat:

- **Doorbreek de eenzijdigheid en vanzelfsprekendheid van de algemeen gangbare relatie- en samenlevingsvormen. Religie en geloof hebben te maken met menswording en bevrijding. Doorbreek eenzijdig spreken en denken over relaties, seksualiteit, juist omwille van deze menswording en bevrijding.**

Op 17 september 1993 werd een interne gedachtenwisseling gehouden over ons persoonlijke beeld van homoseksualiteit, en over onze motivatie om met (kerk)mensen in gesprek te gaan over de vragen rond geloof en homoseksualiteit. Welke visie presenteren we als Werkgroep? Wat waren de belangrijkste conclusies?

A. Bezinning op persoonlijke mening van de werkgroepleden:

Homoseksualiteit als een volwaardige levensstijl? Liever spreken over relatie i.p.v. levensstijl. Het gaat om de volwaardigheid van de relatie en de (te bevechten) vrijheid van de persoon, om die relatie te vieren.

Hoe lees ik de bijbel i.v.m. homoseksualiteit? Niet iedereen even goed thuis in de bijbel; bijbel is dan weer vaag, dan weer hard. Maar Gods liefde moet zich weerspiegelen in de liefde tussen de mensen. De Schrift biedt ook de vrijheid van het verbond, dat een beeld is van iedere relatie in liefde en trouw.

Hoe reageer ik op mensen die de bijbel tegen de homo's gebruiken? Hangt van de persoon af; de grote lijn van de Schrift steeds weer opzoeken; christenen zeggen eerder 'wat zegt de bijbel ervan' dan dat ze vragen 'hoe lees ik de bijbel.' Soms is er verschil in kerkelijke richting (RK, NH, Geref. e.d.), hoe over de bijbelse noties wordt gesproken.

B. Bezinning op het beleid van de werkgroep:

We blijven steunen op het OSOF en wellicht de Raad van Kerken Friesland. Dat vraagt om nadere verkenning en gesprek.

De visie van de werkgroep: Gesprek op gang brengen, bevordering van emancipatie van homoseksuele mannen en vrouwen in de kerken, bestrijding van vooroordelen en discriminatie, waarbij we eerst de mens en dan de bijbel aan het woord laten.

We doen ons werk in deze visie, omdat we liefde en vrijheid willen en respect voor elkaars leven. Er wordt immers nog teveel gekleineerd en gediscrimineerd, vanuit angst en met de bijbel als wapen.

We waarschuwen elkaar tenslotte, dat we onze eigen vooroordelen t.a.v. 'negatieve geluiden' moeten bewaken!

Hoofdstuk 7 Ouders en homoseksualiteit

Pastoraat en ouders - een oproep van een ouder

Wanneer ouders bij een of meerdere van hun kinderen ontdekken, dat er sprake is van homoseksuele geaardheid, komen er redelijkerwijs gesprekken op gang over dit onderwerp. Bij sommigen gaat dit in alle openheid en vol liefde naar elkaar toe. Bij anderen geeft dit problemen, omdat dit niet aan het gangbare maatschappelijke en kerkelijke mensbeeld voldoet. Soms leidt dit tot een breuk tussen ouders en kinderen.

Graag zou ik er voor willen pleiten, dat het thema "geloof en homoseksualiteit" op de vergaderavonden van de kerke- en parochieraden komt. Wat heeft geloven en seksuele geaardheid met elkaar te maken? Dat is toch een gebied waar juist pastorale zorg nodig is? Wat doen wij (kerken) met de tien geboden (=leefregels)? God dienen en de naaste liefhebben als onszelf?

Zijn homoseksuele mensen altijd welkom in onze kerken

Sommigen voelen zich afgewezen.

Het heeft mij goed gedaan dat de Friese Raad van Kerken bij haar jubileumviering ook geloof en homoseksualiteit als gesprekspunt heeft gekozen. Dat vraagt om een vervolg. Zou dat ook in uw kerk kunnen? Ik denk dat vele gelovige ouders achter mijn vraag kunnen staan. De Blijde Boodschap geldt toch ook voor onze kinderen.

Marijke Ettema-Poelman, lid werkgroep Geloof en Homoseksualiteit Friesland.

Uit het jaarverslag van de vereniging "Ouders en homoseksualiteit".

De oudermiddag op 13 november werd met eigen krachten ingevuld. Aan de orde kwam: "Helpt het als je niet gelovig bent, als je een homoseksueel kind hebt of juist niet?"

Ervaringen die je op doet omtrent de homoseksualiteit welke invloeden hebben die op je dagelijks leven?

Andries Kobus had over deze vragen een gesprek met mevr. De Haan; mevr. Ypma en mevr. Jousma. Het interview kwam goed uit de verf.

Ook dit jaar was onze vereniging actief in het geven van voorlichting. Door het contact met het C.O.C. gingen we veel "samen" op pad, naar scholen, kerken en afd. van de Plattelandsvrouwen in de provincie.

We zijn vertegenwoordigd in de werkgroep "Geloof en homoseksualiteit" van het OSOF, die zich vooral richt op het geven van voorlichting aan kerken.

Deze werkgroep organiseert een Roze dienst die dit jaar in Drachten in de R.K. kerk is gehouden. Voor de organisatie van deze dienst heeft ons lid Marijke Ettema zich bijzonder ingezet.

Genoemde werkgroep heeft met onze vereniging het pastores-project uitgevoerd, ca. 600 kerken, respectievelijk parochieraden, kregen informatie en de brochure "Bekend maakt bemind".

Hoofdstuk 8 Interne organisatie - samenstelling werkgroep

(volgt nog)

Hoofdstuk 9 Externe contacten

(volgt nog)

Hoofdstuk 10 Publiciteit

De werkgroep heeft geregeld publiciteit gehad voor haar activiteiten. Op 27 oktober 1992 verschijnt er voor het eerst een kort berichtje in het Friesch Dagblad onder de kop "werkgroep ijvert voor integratie homo's in de kerken".

Bij gelegenheid van de Roze Zondag 1993 plaatst het Friesch Dagblad een interview met drie leden van de werkgroep.

Andere momenten, waarop kranten, tijdschriften, radio en TV (Omrôp Fryslân) aandacht besteden aan de werkgroep zijn:

- jaarlijkse Roze Zondagen,
- studiebijeenkomst voor pastores (1993)
- presentatie "Bekend maakt bemind..." (1994).

In 1993 wordt door kunstenaar Carel Bruens uit Leiden een passend logo voor de werkgroep ontworpen: een pictogram van een rond pompeblêd en een hoekige kerk, die met een vloeiende beweging met elkaar verbonden zijn. De kleur is uiteraard Roze.

Het logo wordt verwerkt in briefpapier en in een omslag voor een informatiemapje, dat ter beschikking wordt gesteld bij de voorlichtingsactiviteiten en studiebijeenkomsten.

In 1993 worden folders ontwikkeld van de werkgroep en van de pastoraatsgroep. Deze worden breed verspreid onder alle kerken in Friesland.

In 1994 verleent de werkgroep haar medewerking bij het verzenden van een informatiepakket naar alle kerken. Dit informatiepakket bevat folders van:

- de werkgroep ouders en homoseksualiteit Friesland
- de werkgroep geloof en homoseksualiteit
- het CHC
- het COC

Hoofdstuk 11 Plannen voor de toekomst

(volgt nog)

Denk aan:

- cursus
- studiebijeenkomst voor pastores
- interne bezinningsbijeenkomsten
- gesprekken met Raad van Kerken
- gesprekken met classicaal vergaderingen
- gesprekken met synodes
- gesprekken met dekenaten

Hoofdstuk 12 Financiën

(volgt nog)

Overzicht afkortingen en instellingen

C.H.C.	Christelijk Homo Contact (vh CHJC)
C.H.J.C.	Christelijk Homo Jongeren Contact (nu CHC)
C.O.C.	Cultureel Ontspannings Centrum van de Nederlandse Vereniging Integratie voor homoseksuelen
D.D.S.	Deputaten Diakonie en Samenleving (gereformeerd m.a.-werk)
D.P.C.	Diocesaan Pastoraal Centrum (Assen)
D.P.R.	Diocesane Pastorale Raad
F.C.J.F.	Federatie Christelijk Jeugdwerk Friesland (Leeuwarden)
J.J.P.	Deputaatschap Jeugd en Jongerenwerk (van de ger. kerken, Leeuwarden)
K.C.L.	Katholieke Centra voor Levensvorming (Utrecht)
K.C.W.	Katholiek Centrum voor Welzijnsbehartiging (rechtsvoorganger van KSMA)
K.S.J.F.	Katholiek Steunpunt Jeugdwerk Friesland (Leeuwarden)
K.S.M.A.	Katholiek Steunpunt Maatschappelijk Activeringswerk (Leeuwarden)
L.C.G.J.	Landelijk Centrum voor Gereformeerd Jeugdwerk
L.H.J.R.	Landelijke Hervormde Jeugdraad
L.K.P.	Landelijk Koördinatiepunt Geloof & Homoseksualiteit
M.A.	Maatschappelijk Aktiveringswerk
O.O.M.T.	Overleg Orgaan Maatschappelijke Toerusting
	Maatschappelijke Aktivering van doopsgezinden, vrijzinnig hervormden en remonstranten
O.S.O.F.	Overleg Samenwerkings Organen Friesland
	Samenwerkingsverband instellingen voor Maatschappelijke Aktivering in Friesland
P.H.J.R.	Provinciaal Hervormde Jeugdraad (Leeuwarden)
R.v.K.	Raad van Kerken
It Sintrum	Maatschappelijk Aktiveringswerk Gereformeerd
It Skewiel	Maatschappelijk Aktiveringswerk Hervormd
Stûke	Samenwerkingsverband interesse- en identiteitsgebonden jeugd- en jongerenwerk Friesland
T.H.D.	Telefonische Hulp Dienst